

HET INDISCH NIEUWS

N.V.
„HET INDISCHE NIEUWS”

Directeur: G. de Pree

Hoofdredacteur:
L. F. Tijmstra

Bureau Red. en Admin.:
Vondelstraat 125
Tel. 391429 - Giro 85369
's-GRAVENHAGE

Abonnementsprijs:
p. kw. f 4.—, p. Nr. f 0.35

Geïllustreerd Weekblad uitsluitend gewijd aan de Overzeesche Gebiedsdeelen

Voor advertenties wende men zich uitsluitend tot het Bureau Bouwmeester en v. Leeuwen, Heerengracht 60, Amsterdam.

Over moreel en moraal

Men moet de gebeurtenissen in het Verre Oosten, welke zich hebben voorgedaan na de capitulatie, in haar psychische consequenties niet in eenig verband willen brengen met die welke zich hier te lande hebben ontwikkeld na de bevrijding. De golf van fraude en corruptie, die over ons land is gekomen, geeft blijk van een moreele verwording, welke een typisch na-oorlogs verschijnsel is; in bepaalde groepen en kampen onzer bevolking neemt men het zoo nauw niet meer met de moraal. Onder de Duitse bezetting heeft een proces van moreele verwildering zich ingezet, dat blijkbaar nog niet tot staan kon worden gebracht. In Aziatische streken, waar Nederlanders wonen, hebben geheel andere factoren invloed op het moreel der blanke bewoners. Psychisch doen zich daar conflicten voor van een veel meer gecompliceerd aard. Niet dat daar aan de zogenaamde burgerlijke moraal andere maatstaven zouden moeten worden aangelegd dan hier, maar er zijn allerlei invloeden, welke zich daar wel en hier niet laten gelden en die vaak van een zoo delicaat aard zijn, dat zij een fijn onderscheidingsvermogen vragen. Klimatologische invloeden zijn er uiteraard ook niet vreemd aan.

Op Java heeft men bij verscheidene mannelijke ex-geïnterneerden een kamp-psychose geconstateerd van vaak fatale aard. Europeanen, die gedurende de Japansche overheersching, drie en een half jaar in een kamp zijn opgesloten geweest, zijn gebroken, uitgeput en uitgebluscht na de capitulatie uit het kamp teruggekomen. Uitgebluscht, zonder levenskracht, zonder levensmoed, zonder levensillusies. Hun moreel was volkomen gebroken. Men moet daarbij niet vergeten, dat onze mannen onder de Duitse bezetting hun activiteit konden ontwikkelen in den verzetsstrijd, welke hier te lande werd gevoerd. Deze strijd hield hen op de been; onze landgenooten in de Japansche interneringskampen op Java waren in dit opzicht gedoemd tot ledigheid. Dit heeft hen tot uitgebluschte menschen gemaakt, van wie er verscheidene, zelfs nu nog niet, zooveel maanden na de bevrijding, het hoofd weer kunnen

oprichten. De vrouwen in de kampen verkeerden in een veel gunstiger positie. Die konden in de kampen werken en zich verdienstelijk maken. Vandaar dat men dan ook heeft moeten constateeren, dat vooral de vrouw in Indië zooveel prachtig werk heeft gedaan, vaak boven allen lof verheven.

Sedert wij enkele weken geleden hebben geschreven over het moreel van onze troepen, op Malaka gelegerd, ontvingen wij van verschillende zijden, zoowel van Malaka als uit Siam, klachten over de behandeling van onze mannen daar, welke het moreel van den troep ondermijnde. Men zal zich herinneren, dat wij er tegen hebben gewaarschuwd vanuit Holland ontmoedigende brieven te schrijven, met klachten en verzuchtingen, omdat gebleken was, dat het moreel van den troep aanmerkelijk zakte altijd na de aankomst van „de post van huis”. Maar dit is, helaas, lang niet het ergste. Het moreel van onze jongens op Malaka kreeg een veel ernstiger knauw. Wij laten brieven van jongelui, die uit Nederland als oorlogsvrijwilliger, via Engeland, naar Malaka waren gevoerd en die daar aan den rand van de rimboe, in een toestand van volslagen wanhoop of van fatale apathie waren geraakt. Van de geestdrift, waarmee zij zich in Holland als vrijwilliger opgaven, was niets meer over. In Engeland reeds begon het gesukkel met de voeding. Men kreeg nauwelijks genoeg, maar het was toch altijd nog veel bij wat zij in Malaka te eten zouden krijgen. Onze jonge vrijwilligers, in den groei van hun jaren nog, in zware dagelijkse training, ontvingen rantsoenen, die beneden het minimum lagen. Hoe hun officieren dit hebben kunnen toelaten, is ons een raadsel. Zij in de eerste plaats moeten toch weten, dat goede voeding voor den soldaat alles is. Zonder deze zakt zijn moreel ineen. In de brieven kwam dan ook duidelijk tot uiting een toestand van lusteloosheid en onverschilligheid. Dit alles is wel ergerlijk, erger: het is een schande, dat Nederlandsche militairen honger lijden. De Nederlandsche soldaat neemt in dit opzicht een unieke plaats in, een macabere plaats. Geen soldaat van de geallieerde

strijdkrachten zal zoiets overkomen zijn. Dit is een kwestie van moreel en moraal. Wij hopen intusschen, dat aan dezen toestand een einde is gekomen, nu, naar wij moeten aannemen, ook onze jongens uit Malaka, eindelijk, naar Java zijn of worden overgebracht.

Maar dan hebben wij nog: het geval Siam. Zelfs de voor allen velddienst afgekeurde mannen worden nog steeds in de kampen van Siam of in Bangkok zelf vastgehouden. Van gezinshereeniging is nog geen sprake, terwijl dit juist het eenige is, dat hun moreel kan herstellen, als zijnde de natuurlijke normalisering van hun leven, zooals een groot aantal Europeesche vrouwen in Medan zich hebben uitgedrukt in een brief aan H.M. de Koningin. In dezen brief wijzen zij er op, dat zij verbeterd waren in haar verzet tegen den onmenschen vijand, maar dat zij thans verbitterd worden, omdat zij het gevoel hebben alsof de eigen Overheid met woorden en vage beloften ten aanzien van de meest elementaire menselijke belangen, deze vrouwen afscheept. Klemde zij vroeger de tanden op elkaar en hieven het hoofd fier omhoog onder alle vernedering en verdrukking, uitzien naar den dag der bevrijding, thans blijkt de spanning van deze beproeving te groot en zóó ondragelijk, dat velen door onbeheerschte daden haar huwelijksgeeluk schenden. Hoe langer deze toestand duurt, des te grooter wordt de moreele en geestelijke schade.

Het moreel en de moraal komen hier beide in het gedrang. Zooals voor deze mannen en vrouwen thans de toestand is, is hij uitzichtloos, verlamdend en in hooge mate deprimeerend. Er is een noodsituatie geschapen, waaruit zoo spoedig mogelijk een uitweg moet worden gevonden.

Uit de

„Republikeinsche”

Pers

Aan de door den Indische Voorlichtingsdienst samengestelde overzichten van de „Indonesische Pers” ontleenen wij:

Willen zij oorlog?

„Merdeka” van 21 Maart schrijft onder dit opschrift:

„Uit alles blijkt dat de Nederlanders van plan zijn een geweldspolitiek te voeren. Alleen zullen zij geen kans hebben, dat weten zij zelf ook wel, maar zij rekenen op den steun van de Engelschen en trachten deze daarom ook zoo lang mogelijk hier te binden. Daarom moeten wij zeer voorzichtig zijn, opdat we straks niet met de Engelschen in conflict raken. Dat eischt veel geduld van ons.”

Het voortbestaan van de I.E.V. niet langer mogelijk.

Een Indo-Europeesche dame, die haar naam veranderde in Nji Indarsih, verklaarde in een voor radio Djokjakarta gehouden toespraak aan de Indo-Europeesche vrouwen, dat zij dienen te beseffen, dat de republiek Indonesia hun vaderland is, terwijl zij een corps van staatsburgers moeten vormen, hetwelk achter de republikeinsche regeering staat met als beginsel „Eens vrij altijd vrij”. Hierna voerde een zekere Ir. Watoejo (vroeger genaamd Ir. Berkeley) het woord, waarbij deze verklaarde, dat vanaf het oogenblik dat de wetten inzake het staatsburgerschap in werking treden, de I.E.V. geen reden van bestaan meer heeft. In Indonesië bestaan slechts twee volksgroepen, t.w. Indonesiërs en vreemdelingen.

Gedwongen eenheid?

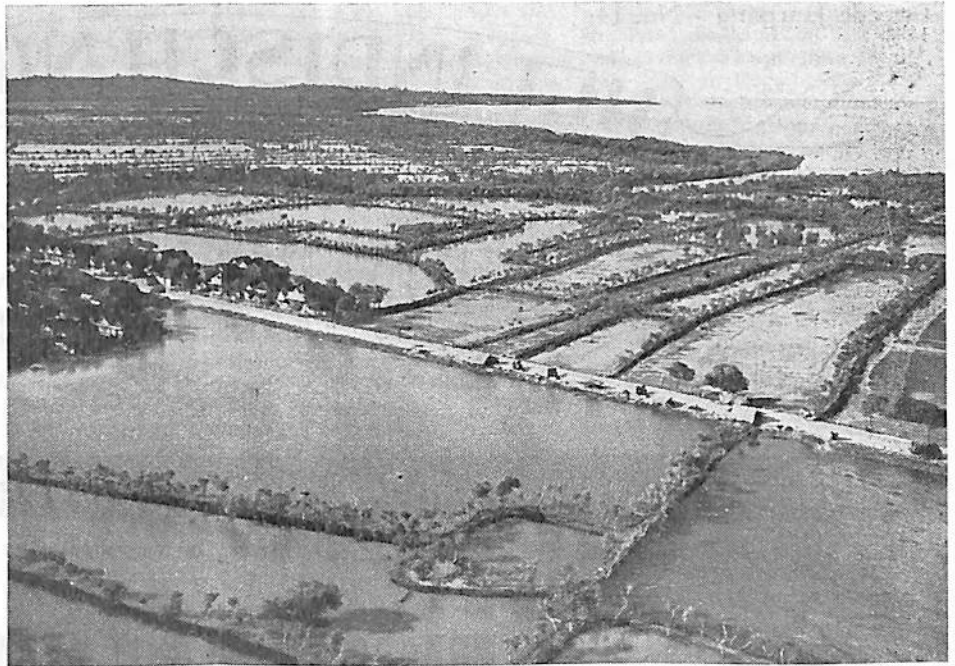
In „Ra'jat” van 23 Maart lezen wij:

„De landing van Nederlandsche troepen, welke door meerdere gevolgd zal worden, beschouwt het blad als middel van de Hollanders om met steun van de Engelschen het Indonesische volk te dwingen hun macht te erkennen, zoodat daarmede hun aan de wereld gedane verklaring, dat ze ons zelfbeschikkingsrecht erkennen, te niet wordt gedaan.

De rede van Koningin Wilhelmina, uitgesproken op 6 December 1942, aanhaling, zegt het blad, dat door het uitroepen van de republiek het Indonesische volk te kennen heeft gegeven, dat het niet in Nederlandsch rijksverband wenscht te worden opgenomen.

Dit dienen de Nederlanders, die koloniale aspiraties hebben, zich goed in te prenten, voordat veel bloed wordt vergoten indien Indonesië wordt gedwongen met Nederland een eenheid te vormen.

Wij hebben geen bezwaar tegen samenwerking, doch als vrij Indonesië tegenover vrij Nederland, aldus eindigt het blad.”

Langs den weg naar Grisse (Soerabaia) staan kanonnen om een eventueelen aanval van terroristen af te slaan.

De geïnterneerden en de Japansche soldaten.

Een medewerker van „Merdeka” begint in het blad van 15 Maart j.l. met voor de zooveelste maal op te merken, dat de Engelschen zich niet aan hun opdracht gehouden hebben — nl. bevrijding van geïnterneerden en ontwapening van Japs — en vervolgt dan:

„Terwijl de treinen gereed worden gehouden en de T.R.I. klaar staat om de geïnterneerden terug te brengen, wekken de geallieerden te Batavia de woede van het volk op door hun daden van willekeur. Waarom doen zij dat? Om aan het volk een grond te geven de geïnterneerden vast te houden, zoodat de geallieerden aan de wereld kunnen vertellen, dat de geïnterneerden als gijzelaars worden vastgehouden.

Het komt erop neer, dat de Nederlanders de geïnterneerden als een schaakstuk gebruiken om politieke voordeelen af te dwingen.

In werkelijkheid zijn de geïnterneerden het volk alleen maar tot last door de kosten die zij veroorzaken aan levensmiddelen en medicijnen.

Het blad spoort aan om deze kwestie uitvoerig te behandelen bij de besprekingen. De geallieerden moeten vrachtauto's ter beschikking stellen, cokes importeerden. Bovendien moeten de pemoeda's en Indonesische geïnterneerden tegelijkertijd worden losgelaten. Ook moet de kwestie van de Japs worden besproken, die ons louter moeilijkheden brengen. Als geïnterneerden en Japs eenmaal weg zijn, blijven wij alleen in ons eigen land om alle mogelijkheden het hoofd te bieden, zonder vrees voor een steek in den rug.

Dan zijn er ook geen voorwendsels meer voor de Engelschen en de Nederlanders om in naam van de geallieerden op te treden. Als zij dan geweld gebruiken, dan doen zij dat alleen om de koloniale status te herstellen.”

Tan Malaka débâcle.

De moreele overwinning van Sjahrir is des te grooter omdat de opzweeper van het Volksfront, Tan Malakka, uitgenoodigd om op de conventie te komen, en zijn argumenten tegenover die van Sjahrir te plaatsen, niet verschenen was. Wat moet hij antwoorden op de vraag, waarom hij weg bleef van de conventie, waar de aanhangers van de Volksfront-partijen verreweg in de meerderheid waren en waar hij dus zijn politiek had kunnen doorzetten... als hij een politiek had gehad en als hij niet gevreesd had voor de confrontatie van zijn geschreeuw met de argumenten van Sjahrir!”

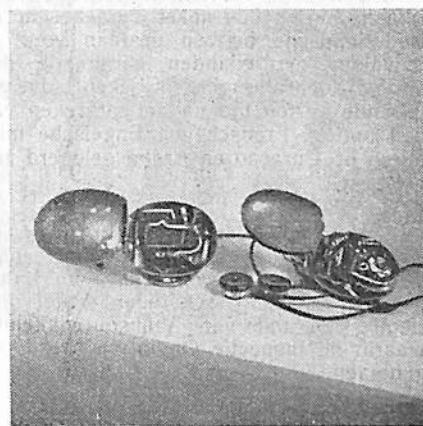
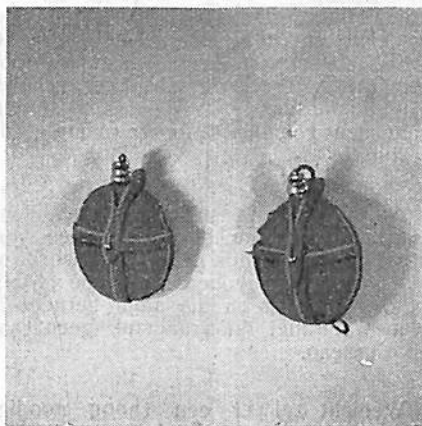
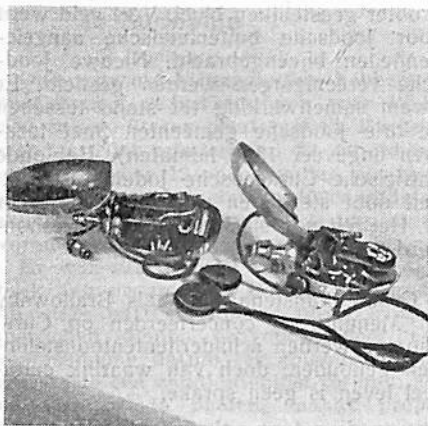
Dat de onlangs gearresteerde stichter van het „Volksfront”, Tan Malakka, communist zou zijn, zooals men deze figuur gewoonlijk aanduidt, ontkent het comm. dagblad „De Waarheid” van 25 Maart. Het blad schrijft:

„Tan Malakka heeft met de Communistische politiek niets uitstaande. Zijn lidmaatschap van de Communistische Partij eindigde reeds tientallen jaren geleden, toen bleek, dat Malakka geen oprecht vertegenwoordiger van zijn volk was, maar een avonturier, die zijn eigen doeleinden nastreefde.

In den laatsten tijd behoorde Tan Malakka tot die Trotskistische elementen, wier schijn-radicalisme den bevrijdingsstrijd van het Indonesische volk in voortdurend gevaar brengen. Wat de communisten in Indonesië betreft, zij werken ten nauwste samen met de regeering van Sjahrir en ondersteunen de politiek, zooals die in Sjahrir's brochure „Onze Strijd” is neergelegd.”

Vernuftig ingebouwde radiotoestellen

Deze schijnbaar onschuldige veldflesschen verbergen een compleet radio-ontvangtoestel, zooals bovenstaande afbeeldingen aangeven. Deze toestellen werden gebruikt in de krijgsgevangenenkampen te Bandoeng, zonder dat de „Jap“ hiervan iets bemerkte

De Nederlandsche Pers in Indië

De Nederlandsche troepen.

Het „Medan Bulletin“ van 14 Maart j.l. schrijft:

„De typische lijn van de Djokjasche diplomatie is het scheppen van omstandigheden, waardoor een zekere schijn wordt gewekt, deze vervolgens als een erkenning de facto proclameert, om er later weer formeele eischen uit te puren. Deze manoeuvre heeft Sjahrir gevolgd, toen de Nederlandsche troepen niet mochten landen. Uit dit feit werd de erkenning van de „republiek“ geconstrueerd. Dit niet landen heeft echter ook Sjahrir's positie verzwakt, want het wegblijven der Nederlandsche troepen moedigde de pemoeda's aan. Thans echter, met het landen der troepen, is Sjahrir in het internationale plan formeel ter zijde geschoven. Men weet wat men wil en wat Sjahrir's invloed betreft:

„Hier doet het simpele feit van de landing den gloed van Sjahrir's woorden verbleeken. In intellectuele kringen krijgt de landing er zelfs een nadrukkelijker beteekenis door als formeele bevestiging van de Nederlandsche soevereiniteit.”

Nu is er zekerheid. Eindelijk! Ook voor de miljoenen ongelukkigen, die nog altijd lijden.

„Zij geven ook onzen vrienden de zekerheid, dat wij er zijn en zij dwingen onze tegenstanders hun programma's en hun schrijfwijze in overeenstemming te brengen met de politieke feiten, die zij tot dusverre konden negeeren.”

Het blad ziet den aanval der pemoeda's in het Soekaboemische in dit verband. Zij zien het uur van de afrekening voor

hun tegen de menschheid bedreven misdaden naderen.”

„Ouderen en Jongeren”.

Over dit onderwerp schrijvend, meent „Eenheid“ (Bandoeng) van 13 Maart, „dat momenteel de ouderen met te groot gemak op zij worden geschoven, terwijl de jongeren op vele en velerlei manieren worden gepousseerd.

„De geschiedenis heeft zeker ook voorbeelden van jongeren, die hoog boven de normale maat uitstaken, maar de geforceerde voorkeur, die den geest van den tegenwoordigen tijd kenmerkt, stelt ons voor het probleem over het onderscheid der leeftijden.”

Het orgaan herinnert aan veel groote mannen, die waarlijk ook niet allen tot de jongeren behoorden en het citeert dan Schopenhauer:

„De eerste 40 jaren van ons leven leveren den tekst, de volgende 30 het commentaar, dat ons den waren zin en samenhang van den tekst, benevens de moraal en alle fijnheden ervan eerst recht verstaanbaar maakt.”

Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden.

„De primaire kracht van het oproer vaagt alle rede en redelijkheid weg. Met zwakke en zenuwstillende middelen moet deze patiënt niet worden behandeld. En dat gebeurt thans” schrijft het „Medan Bulletin”. De schrijver meent dat de heelmeeesters te zacht zijn, te veel praten:

„Lieve Indonesische zieke”, zoo fluistert Prof. Logemann vriendelijk, „wees nu kalm en rustig. In den vervolge zal Nederland Indië nooit meer leiden, maar steunen, steunen...”

Doch: leiden is voor de jeugd, steunen voor de zwakken. De patiënt moet, al-

dus de professor, van zijn leid-complex afgeholpen worden door hem voorloopig een steun-complex te bezorgen.

Het Indonesië van den intellectueel echter gaat onder in den storm en dat van den pemoeda komt er voor in de plaats. Pemoeda's verstaan de welwillende heerkunde van een Logemann en een Van Mook niet. Thans worden maatregelen gevraagd, geëischt. Deze beweging is fataal, voert tot razernij. Het oproer is gevaarlijk, doch slechts zoolang men het niet aandurft:

„Het is een drift en een woede, die met zichzelf geen raad weet, die zich in bochten wringt en kramp van ellende, die huilt en tanden knarst, die moordt en verniet, omdat zij hopeloos zoekt naar den steun, die zachte heelmeeesters niet kunnen geven.

Zij hunkert diep in zichzelf, maar onbewust, naar de wilskracht, die haar tot zichzelf zal brengen; zij strijdt om den tegenstander te vinden, die haar overmeestert en haar tot rust voert.”

Abonnementsgeld 2e kwartaal 1946

Wij verzoeken onzen abonné's het abonnementsgeld voor het tweede kwartaal 1946 op onze postgirorekening No. 85369 te willen doen overschrijven.

Over de abonnementsgelden, welke ná 25 April a.s. nog niet door ons zijn ontvangen, zal per postkwitantie worden beschikt, verhoogd met 15 cent incassokosten.

De Administratie.

Wist U dat van Curaçao?

Men weet in Nederland wel, dat Amerikaanse troepen naast Curaçaosche en Nederlandsche hebben bestaan voor de bewaking der eilanden gedurende den oorlog, doch allermint is bekend, dat gedurende korten tijd na het uitbreken van den oorlog, Fransche en Engelsche militairen op Curaçao en Aruba gelegerd zijn geweest.

Twee nieuwe departementen onder een nieuwen hoofdamtenaar werden eenige jaren geleden opgericht, dat van Landbouw, Veeteelt, Visscherij en Watervoorziening en dat van Volksontwikkeling, waarin de Inspectie Onderwijs werd opgenomen.

De zetel van dit laatste departement kwam in een nieuw, modern gebouw (waarin ook de openbare leeszaal werd gehuisvest) „Het Cultuurcentrum”, in het midden van Walbeckplein. Daar zijn ook tentoonstellingsruimten en een aardig concertzaaltje.

De internationale en -communale telefoonverbindingen zijn zeer uitgebreid. Van Curaçao kan men nu direct telefoneren o.a. met New York, Paramaribo en Nederland.

Willemstad's beroemde schipbrug, die beide stadsgedeelten over den havenmond verbindt, is eenige weken geleden grondig aangevaren en vernield door het Spaansche s.s. Cabo di Hornos. Dit geeft den voorstanders van het tunnelplan grooten moed (kosten ± fl. 10.000.000).

Gedurende den oorlog kregen Aruba, Bonaire, Sint Maarten moderne vliegvelDEN. Aruba en Bonaire drie kazernes. Aruba een modern hotel, een prachtig gebouw van de Sociedad Bolivariana, twee ultra-moderne „Countryclubs”.

Aruba's gezaghebber F. Wagemaker ging met pensioen. Procureur-generaal Mr. Kwartz, Arubaan van geboorte, volgde hem op.

Twee leden van het Hof van Justitie, mrs. W. Aberson en H. Gijsen namen ontslag en zijn op weg naar Nederland.

Twee andere leden, mrs. Van der Biesen en Polvliet, hebben welhaast den leeftijdsgrens bereikt. Vier vacatures dus binnenkort.

Mejuffrouw Viola Hollander werd als eerste vrouwelijke praktizijn beëdigd.

Het blad „Neerlandia”, droeg zijn taak over aan Nederland, en hield — Venerit de republica — op te bestaan.

Een nieuwe verschijning in het protestantsche leven van Curaçao is de heer Mietes, die oorspronkelijk als vlootpredikant werkzaam was en die thans als Nederlandsch Hervormd predikant te Willemstad staat.

Prachtige arbeid is in en door de verschillende zeemanshuizen gedurende den

oorlog verricht: die van het Roomsche Katholieke apostolaat ter zee; van het Leger des Heils en van de K.V. Onze Vloot. Het R.K. Zeemanshuis werd zeer vergroot. „Onze Vloot” stichtte voor de zeelieden een idyllische buitenplaats, luisterend naar den goed-Curaçaosche naam „Zuikertuintje”.

Als groote havenstad worstelt Willemstad met het hachelijke probleem der prostitutie, die thans „beoefend” wordt op een plaats in de open lucht, die „Marie Pompoen” heet en die alom berucht is. Men weet met dit vraagstuk geen raad op Curaçao.

Wellicht zal er een (hoog noodig) nieuw en modern hotel komen op Curaçao. De K.L.M. en particulieren interesseeren zich er voor. Het toerisme is een van Curaçao's voornaamste geldbronnen doch de hotelaccommodatie is abominabel.

Gedurende den oorlog werd Curaçao's bisschop mgr. P. I. Verriet verhoogd tot den rang van Apostolisch Vicaris.

Het levensverzekeringsbedrijf breidde zich zeer uit op Curaçao. Het kantoor van de Nederlanden van 1845 kwam tot grooten bloei onder de bekwame leiding van den heer Jan van der Velden.

Men spreekt reeds over den opvolger van gouverneur Kasteel, en in dit verband wordt de naam van oud-minister Pieter Kerstens genoemd.

Vele hoge ambtenaren hebben gedurende de laatste jaren Curaçao verlaten: mr. I. Franke (administrateur van financiën); dr. Bonne (directeur van den geneeskundigen dienst); mr. C. Gronemeijer (gouvernementssecretaris); luitenant-kolonel J. van der Beek (hoofd militairen inlichtingendienst); mr. Th. van der Laan (procureur-generaal); mr. E. Elias (hoofd Gouvernementspersdienst); kapitein ter zee Gouw (havenmeester) en anderen.

Het (amateur) muzikleven leefde zeer op o.a. door de oprichting van een Philharmonisch Orkest onder leiding van Rudolf Boskaljon. Max Tak en Teun Don, twee beroepsmusici, hadden deel aan deze opleving.

Daar Curaçao was aangesloten bij het Sterling-blok was Amerika in het geheel niet of zeer moeilijk te bereiken voor vacantiëgangsters. Zoo werd Jamaica het Curaçaosche vacantië-oord gedurende den oorlog.

Veel en belangrijk medisch-wetenschappelijk werk werd gepubliceerd door doctores medicinarum Ph. J. Hartz en Ari van der Sar.

Het Joodsche leven vond nieuwe bezieling door rabbijn Is. Jessurun Cardozo.

Ook het Oost-Joodsche element kwam tot grooter geestelijken bloei. Veel geld werd voor Joodsche buitenlandsche aangelegenheden bijeengebracht. Nieuwe Joodsche vereenigingen werden gesticht. Er kwam samenwerking tot stand tusschen de drie Joodsche gemeenten (met tezamen ongeveer 1500 lidmaten). Het oude patricische Curaçaosche Jodendom brokkelt door sterfte en vertrek steeds meer af. Het telt nog slechts plusminus zeshonderd personen.

Groote kunstenaars — als Brailowsky en Menuhin — concerteerden op Curaçao; er werden schilderijtentoonstellingen gehouden, doch van waarlijk cultureel leven is geen sprake.

Willemstad heeft drie mooie bioscopen met tezamen ongeveer 2500 zitplaatsen. Gedurende den oorlog werden de moderne theaters Cinelandia (1200 plaatsen) en West-End (800 plaatsen) gebouwd.

Een Gouvernements-proeftuin en kweekkerij kwamen tot stand.

De Bovenwinsche Eilanden zien hun inwonertal voortdurend slinken. Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba hebben gedrieën nauwelijks drieduizend inwoners. De zuigkracht der benedenwindsche oliebedrijven, alsmede inteelt en laag geboortecijfer zijn de oorzaken van deze beweging, die doet vermoeden dat deze drie schoone Nederlandsche plekjes in de Caraïbische Zee over een halve eeuw (of nog eerder) geheel onvolkt zullen zijn.

Een groot-opgezet gouvernements-autobus-bedrijf kwam tot stand, dat in een ware behoefte voorziet en dat in bloeienden welstand verkeert.

Nieuwe winkelzaken werden gesticht, oude breidden zich uit en vernieuwden zich. Zoowel op Curaçao als Aruba treft men hoogst-moderne en goed-gaande winkelbedrijven, die in Amsterdam of Den Haag lang geen gek figuur zouden slaan.

Het woord „Gebiedsdeel” voor Curaçao is bij velen is discrediet geraakt. Het woord „Staatsdeel” geniet bij dezen de voorkeur. De strijd om deze woorden was gedurende vele maanden the topic of the Curaçaoan day.

Het Netherlands Information Bureau stuurde een speciaal fotograaf-schrijver naar Curaçao en Suriname. Hij nam er duizenden prachtige foto's, die thans aanwezig zijn in de archieven van het N.I.B. te New York, doch die... in Nederland niet te krijgen zijn. De persdienst van het Departement van Overzeesche Gebiedsdeelen te 's-Gravenhage heeft zich nimmer de geringe moeite getroost deze foto's te verkrijgen, zooals deze dienst zich ook nimmer iets gelegen heeft laten liggen aan Suriname en Curaçao. Men kan er geen enkele inlichting over de West krijgen en men bekommert zich daar ook niet over op het Plein.

MACAMBA.

De Statenverkiezingen in Suriname

Onder groote belangstelling hebben op 15 Februari de verkiezingen voor 12 leden van de Staten plaats gehad. En geen wonder. Niet minder dan 22 kandidaten waren er voor 12 opengevallen plaatsen, zoodat vast stond, dat er 10 kandidaten zouden sneuvelen, en herkiezing al te voren zoo goed als zeker was.

Er was veel te veel versnippering, gebrek aan organisatie. Politieke en godsdienstige partijen zijn er niet. Groepen menschen dienen eenvoudig vóór een vastgestelden datum ter gouvernementssecretarie een kandidatenlijst in, men adverteert in de bladen, maakt propaganda en de verkiezing gaat op hoop van zegen. Den 8sten Januari werden lijsten met kandidaten bij den G.S. ingediend door de Unie Suriname, door douaneambtenaren, door de Sur. Arbeiders Centrale, door eenige politieagenten, door

Karboeger-Indianen uit Suriname's binnenlanden.

en Indianen) van 169.980 personen, en laat men de Nederlandsch- en Britsch-Indiërs er ook af, van 81.111 zielen.

Er werden 1586 stembiljetten ingeleverd, waarvan er 1454 geldig waren en 132 van onwaarde. Het geheele getal uitgebrachte stemmen was 12.213. Tusschen de kandidaten Calor, Comvalius, Ho-a. Sjoe, Jong Baw, Moursinge en Waller moet herstemming plaats hebben op 22 Maart a.s. Gekozen werden de heeren Bos Verschuur, Ferrier, Findlay, De la Fuente, Lim-A-Po, De Miranda en Smit.

Kiesbevoegdheid hebben in Suriname volgens art. 69 der Staatsregeling:

I. mannelijke Nederlandsche onderdanen, die 1°. sedert 1 Januari van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld, in Suriname gevestigd zijn.

2°. den vollen ouderdom van 25 jaren hebben volbracht voor 1 Maart van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld.

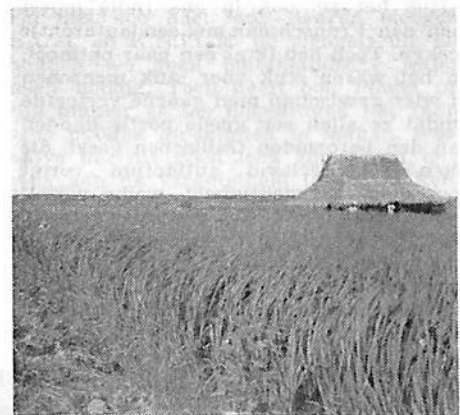
3°. in het volle genot zijn van de burgerlijke rechten en

4°. voldoen aan een der volgende voorwaarden:

a. vervulling van bij het kiesreglement vastgestelde eischen van verstandelijke ontwikkeling;

b. betaling van belasting over een jaarlijksch inkomen, waarvan het juiste bedrag, mits niet hooger dan duizend gulden, bij het kiesreglement wordt bepaald.

II. Het kiesreglement regelt alles, wat verder het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft.

Rijstaanplant en woning van Javaanschen klein-landbouwer in een der rijstpolders van het district Nickerie.

Van de aftredende Statenleden stelden zich 3 niet herkiesbaar, n.l. de nestor W. Kraan, redacteur van De West, P. Payens en J. C. de Miranda (die inmiddels het land verlaten had). Onder de kandidaten was één vrouw, mevrouw G. R. Schneiders-Howard, die in 1942 niet herkozen was. Vijf kandidaten woonde in de districten en 17 te Paramaribo.

Het Buitengewone Gouvernement Advertentieblad van 15 Januari, no. 6, bevatte een lijst van de namen der kiezers. Hierin zien wij 1587 te Paramaribo, 252 te Paramaribo (van de Sur. Bauxiet Mij.), 84 te Nieuw-Amsterdam, 43 te Nieuw-Nickerie, 37 te Groningen, 16 te Moengo, 8 te Friendship, 4 te Albina en 2 te Constantia, derhalve 2033 kiezers van de bevolking (zonder Boschnegers

Weg langs het zoetwaterkanaal te Nieuw Waldeck in het district Nickerie. Aan weerszijden aanplantingen van cocospalmen en bananen.

Artikel 72 noemt op wie verkiesbaar en benoembaar zijn, t.w. mannen en vrouwen, Nederlandsche onderdanen, die aan bovengenoemde eischen voldoen.

Vrouwen hebben geen kiesbevoegdheid, maar zijn wel verkiesbaar.

De vereischten om gekozen te worden zijn gelijk gesteld aan die om te kiezen. Verkiesbaren moeten aan de census-eischen voldoen, hetgeen in verband met de verlaging van de welstandsgrens redelijk is. Dat zij, indien zij niet aan de welstandseischen beantwoorden, althans aan de voorwaarden van verstandelijke ontwikkeling moeten voldoen, behoeft dus geen betoog.

Wij wachten thans de herstemming af, waarvan de uitslag ons niet zoo spoedig bereiken zal. En met de mededeeling in de Nederlandsche nieuwsbladen, die hun gegevens van het A.N.P. moeten ontvangen, zijn wij niet verwend.

Souvenir de Védrières.

Aan Franschen in het buitenland maakt men dikwijls op vriendschappelijke wijze het verwijt — dat dan tevens als compliment bedoeld is — dat ze te gering in aantal zijn. Ze vormen op tentoonstellingen, aan banketten, op conferenties doorgaans een klein groepje; men had er gaarne meer gezien want ze zijn getapt, maar voilà, wat er ook gebeurt, ils sont toujours trop peu mombreux.

Hetzelfde verwijt zou men trouwens aan de Franschen in hun eigen land kunnen maken, waar ze ook te weinig talrijk zijn, wat zelfs een van de gevaren voor den wereldvrede beteekent; maar dat is een andere geschiedenis. Een feit is het dat een Fransche kolonie ergens in het buitenland meestal zeer beperkt in aantal is. Er zijn nu eenmaal weinig Franschen, en degenen die er zijn blijven liever in *la douce France* dan dat ze naar buiten uitzwermen. Wat aan gene zijde der grenzen ligt, interesseert hen maar matig, of heelemaal niet. Een Franschman is immers volgens de befaamde definitie een mijnheer, die geen benul heeft van aardrijkskunde?

Hoe het zij, ook in ons Indië moest men den Franschman met een lantarentje zoeken. Toch heb ik er een paar ontmoet, en het waren stuk voor stuk menschen in wier gezelschap men gaarne vertoefde omdat ze allen een goede portie hadden van den beroemden Gallischen geest, die zoo'n verfrisschend antidotum vormt voor de zwaarwichtigheid, welke wijzelf maar al te vaak als een blok aan 't been meesleepen. Een ervan was een man van wereldformaat, een reus wien het gegeven was alle deugden van zijn ras te belichamen op een tijdstip, dat het lot van Frankrijk in de waagschaal lag en die, als geniaalste Franschman sinds Na-

oleon, van zijn schouderen en opwaarts groeter was dan alle andere staatslieden van zijn tijd. Maar over hem zal ik u later iets vertellen. Kort voordat hij te Priok voet aan wal zette, was daar een groepje andere Franschen gearriveerd, met een kleine vliegmaschine als voor-naamste bagage. En medio 1920 was het de Fransche vlieger Poulet, die, opstijgend van het Koningsplein, de verbaasde Indische bevolking voor het eerst ont-haalde op de wonderen van de looping, de feuille morte, de piqué, de vrille en hoe al die andere toeren uit de hooge school van de luchtvaart mogen heeten.

Ze waren op de bonnefooi gekomen en bijna zonder de aandacht te trekken aan land gegaan: Poulet de vlieger, een lange blonde man, die blijkbaar geen zenuwen had en whisky dronk als water, Benoist de monteur, een kittig donker baasje, waarschijnlijk uit de Midi, en Lhermit, de manager, welbespraakt, levendig, hoffelijk, en gehaaid als een Arabier. Met hun drieën hebben ze demonstraties gegeven op elke plaats op Java, die daarvoor in aanmerking kwam, en aan honderden Europeanen, Inheemschen en Chinezen den luchtdoop doen ondergaan, à raison van zoo iets als 150 pegels de vijf minuten. Vliegen was toen nog alles minder dan alledaagsch. Wie mee naar boven was geweest, voelde zich een koning van het luchtruim, een pionier tegen wien zijn heele omgeving opkeek, en zoo groot was dan ook de animo in weerwil van de exorbitante tarieven, dat de kleine Caudron iederen dag urenlang in de lucht was, tot groote voldoening van Lhermit, die de bankbiljetten bij actetassen vol naar de bank kon brengen. Hij legde er trouwens den nadruk op, dat het hier geen gewone geldmakerij betrof: een deel van de baten kwam ten goede aan de nabestaanden van Jules

Védrières, den gestorven strijdmakker van Poulet, die het zich tot een eer rekende bij te dragen in de kosten van hun onderhoud.

Wie was Jules Védrières?

Als u ooit in Parijs komt en het dakterras van de Galeries Lafayette bezoekt — wat ik u sterk aanraad, want men heeft er een schitterend uitzicht op de heele wijk van de Opéra — zult u daar een eenvoudig monument aantreffen ter eere van den eersten, en voor zoover ik weet ook laatsten, aviateur die met zijn toestel veilig op het dak van een huis landde, en later van daar ook weer opsteeg naar zijn uitgangspunt, omdat de machine toch niet altijd op dat dak kon blijven staan. Het terras is niet bijster groot, misschien dertig of veertig meter in de lengte bij twintig in de breedte. En wanneer men langs de balustrade wandelt en men ziet de gapende kloof van de rue Lafayette naast zich, en vlakbij den koepel van de Opéra, en zooveel andere koepels en torens in de onmiddellijke nabijheid, dan staat men versteld over den durf, de koelbloedigheid en het meesterschap van een vlieger, die in een van de primitieve toestellen van een dertig jaar geleden een dergelijk stout stukje dorst bestaan. Maar daar was hij dan ook Védrières voor, een der vooraanstaande Fransche vliegers in een tijd, dat Frankrijk aan de spits ging van de luchtvaart, — de tijd van Blériot, den Kanaalvlieger, van Roland Garros die het eerst over de Méditerranée vloog, van Pégoud den uitvinder van de looping, van Beaumont, Brindejonc des Moulinais, Paulhan, Gilbert, Farman en zoo vele beroemdheden meer. Hij stierf als ik me wel herinner kort voor, of in de eerste jaren van den wereldoorlog, en was in het begin van de twintiger jaren nog wel zoo bekend, dat zijn naam op de aanplakbiljetten een attractie te meer vormde voor de demonstraties. Vliegen op zich zelf was al iets buitengewoons, maar vliegen ten bate van Védrières' gezin leek het non plus ultra op het gebied van de aviatiek.

Het succes ging derhalve in stijgende lijn. Of ieder ook genoot van zoo'n trip met een driesten bravour-vlieger als Poulet aan den stuurknuppel, waag ik te betwijfelen. Het ging er zoo'n beetje mee als met de parachute-sprongen van een dertig meter hoogen toren op de Parijsche kermissen: de kandidaten werden van het platform in de diepte geslingerd, met geweld, want niemand durft zelf te springen als hij van boven in dien afgrond keek, integendeel verzette men zich schreeuwend van angst. Maar het publiek beneden schreef de vertwijfelde kreten aan geestdrift toe en verdrong zich op de roltrappen om aan de beurt te komen. Wie eenmaal weer veilig beneden was, na doodsangsten te hebben doorstaan, wachtte zich wel de anderen te waarschuwen, ried hen veeleer aan er onmiddellijk van te profiteeren. En verkneukelde zich dan van pret als hij het gekrijt hoorde van degenen, die er op hun beurt in geloopen waren.

Iets dergelijks gebeurde tijdens die fameuze luchtdemonstraties van Poulet. Ik moet bekennen dat ik er ook aan meegedaan heb, want ik was de derde passagier, die met den Franschman mee naar boven ging, na Wybrands van het Nieuws en een juffertje van de Java-bode. De Caudron van Poulet was een miniatuur-tweedekker van misschien zes

Een groep studenten volgen het college in burgerlijk recht, hetwelk gegeven wordt door den inlandschen Mr. in de Rechten Slamet.

meter spanwijdte. Thans zou ik voor geen geld van de wereld mijn hachje weer in zoo'n gammel apparaat wagen. De open cabine — even groot als een badkuip — had geen windscherm en men moest voortdurend ietwat voorover leunen, omdat men anders den stuurknuppel raakte van den piloot, die achterin zat. In het begin was het heel aardig en interessant, maar op een gegeven moment ging Poulet aan het stuntsen — waar ik hem tevoren in mijn onschuld zelf om gevraagd had — en de sensatie van de aarde boven en de lucht beneden zich te zien, zonder vastgebonden te zijn, zoodat ik me met handen en voeten schrap moest zetten tegen de wanden van het schuitje om er niet uit te schieten, was er een, die ik niet voor de tweede maal begeerde te ondergaan. Toen ik weer heelhuids op het Koningsplein stond, kon ik amper loopen, want ik had daar hoog boven het station een dijspier verrekt in mijn krampachtige pogingen om me vast te klampen. Maar Poulet gaf me een vriendelijk knipooje, Benoist offereerde een sigaret en Lhermit verklaarde enthousiast, dat ik het zeker enorm had gevonden, wat ik — zoo is nu eenmaal een mensch — even enthousiast beaamde.

's Avonds ging ik ze opzoeken in hun hotel, waar ze zaten te babbelen onder het genot van veel djatiroenggo's en whisky sec. Als gezegd was vooral Poulet daar een liefhebber van. Van de slogan: Aan het stuur geen alcohol, trok hij zich even weinig aan als van een paar kapotte sokken. Ik wilde hun wat vragen. Want onder het napekeren over die eerste lichtimpressies was het me toch niet heelemaal duidelijk wat er nu eigenlijk gebeurd was. Ik had weliswaar zelf gevraagd om een looping, zonder precies te weten wat dat betekende, maar verdikkie, geen enkele vlieger ging toch stuntsen zonder zich vastgesjord te hebben, en zijn passagier er bij? Het had toch geen haar gescheeld of ik was uit het schuitje gewipt boven op den trein uit Buitenzorg, die net binnen reed? Daarom vroeg ik Poulet:

— Toen we daar aan 't buitelen gingen boven het station... Hoorde dat ook bij het program?... Of... was het een ongelukje, een van die petits accidents qui peuvent arriver, dites?...

Poulet bromde iets dat ik niet verstond en dronk met één teug zijn glas leeg. Benoist keek me ondeugend aan en zei niets. Lhermit stak een versche djatiroenggo op, schraapte zijn keel en verklaarde toen op zijn charmante manier:

— Si c'était un accident il ne faut plus en parler, monsieur... Dan moet u de Voorzienigheid prijzen dat het zoo goed afgelopen is... En als het tactiek was, eh bien, il faut avouer que c'était une bonne tactique... Want dat verhaal van u vanavond in de krant... Extraordinaire, monsieur!... De beste reclame die we nog gehad hebben!...

En hij hield mij het Nieuwsblad onder den neus met mijn geestdriftig relaas over Poulet, de luchtvirtuoos, dat de hotelhouder voor hem vertaald had — waarop ze alle drie in lachen uitbarstten. Het spreekt vanzelf dat ik mee lachte, en ook nog een split nam, en tot 's avonds laat bij hen op de voorgalerij bleef plakken. We werden zulke goede maatjes, dat ik geen lust meer had om de tweede vraag te stellen, die me aanvankelijk op de lippen brandde. Védriens was een

groot man geweest, en Poulet ongetwijfeld zijn beste vriend, maar Védriens was al heel lang dood, en die propaganda voor zijn nabestaanden, was dat misschien ook... une bonne tactique?... Enfin, we zaten zoo knus bij elkaar, en het bleken zulke charmante lui, en de stemming was zoo kameraadschappelijk, dat ik ze voor geen fortuin had willen grieven. En daarom bleef deze vraag achterwege.

Den volgenden dag was ik weer present op het Koningsplein, waar de liefhebbers voor een trip queue maakten. Poulet werkte ze af in zoo'n tempo, dat ze alweer moesten uitstappen voor ze goed en wel over de sensatie van het opstijgen heen waren. Als hij startte, gaf hij zijn sigaret aan Benoist, en als hij daalde kreeg hij ze terug om er de laatste trekjes aan te doen. Hij had geen tijd voor grappen; sierlijk als een libel schoot de Caudron telkens omhoog, beschreef een bocht boven het plein en zweefde dan weer omlaag naar het punt van uitgang. Er gebeurde niets bijzonders. Totdat er een lid van de Chineesche jeunesse dorée verscheen, die diep in den zak tastte en wat langer boven zou blijven. En tactiek of accident, een feit is het dat het tweedekertje hoog in de lucht plotseling rare kuren ging vertoonen. Op een steile klim volgde zoo'n scherpe zwenking op één vleugel, dat het wel een val leek, en na een soort van vrille dook de Caudron zoo snel omlaag, dat het scheen alsof hij zich met den neus in het grasveld wou boren. Op het laatste nippertje trok Poulet hem op, schoot over het station heen, klom snel, zwenkte en suisde weer omlaag, rakelings over de toppen der tjemara's. Dat ging zoo een minuut of vijf door. En nooit heb ik een armetieriger Chinees gezien dan deze jonge zoon van het Hemelsche Rijk toen hij zijn luchtdoop ondergaan had. Hij zag letterlijk groen van angst, en zijn pantalon verkeerde in een dergelijken staat, dat zijn vrienden in een groepje om hem heen

gingen staan om hem aan het oog te onttrekken. Lhermit zou geen Franschman geweest zijn als hij er niet een grapje van gemaakt had:

— Zooals de mensch is, zoo reageert hij. De een uit zijn geestdrift zus, en de ander zoo. Oui monsieur... Il y en a qui dansent, il y en a qui chantent, et il y en a qui font pipi... et autre chose... Wat zou de wereld vervelend zijn als we allemaal hetzelfde deden...

En toen, fluisterend tegen mij:

— Mais j'avoue qu'il ne sent pas bon, le Chinois!...

De tournée van het trio duurde vele weken, en als de weduwe van Védriens ook maar een vijfde part van de baton heeft gekregen, behoeft men zich over haar toekomst geen zorgen te maken. Het laatste wat ik van Poulet hoorde, was zijn benoeming tot hoofd van de luchtmacht van Tsjang Tso Lin, die in die dagen als dictator over Mandsoerije regeerde, en kerels van het slag van dezen Franschman gebruiken kon.

Een maand of acht na zijn vertrek verschenen een paar gewezen onderofficieren van het Duitsche leger met een oude Fokker en een overjarige L.V.G. in Indië. De Fransche successen waren blijkbaar haastig overgebied naar het Vaterland, waar men onmiddellijk te vinden was voor ook zoo'n voordeelig vlagvertoon op het steinreiche Java. Maar de Duitsche Adelaar vermocht den Gallischen Haan hier niet op zij te streven. Het groote nieuwtje was van de vliegerij af. En niet zoo heel lang daarna sloegen K.L.M. en K.N.I.L.M. de vleugels uit, en hadden we geen buitenlandsche lesjes meer nodig. Toch heeft ook Poulet op zijn manier er toe bijgedragen het Indische publiek air-minded te maken, weshalve het me goed leek zijn naam nog eens aan de vergetelheid te onttrekken. Hij was een echte Franschman, al dronk hij als een Canadees, en in de lange rij van Fransche lucht-ridders niet de minste. Neen, zeker niet.

Huwelijksvoltrekking van Mej. G. M. de Vos met Mr. Santoso, Major K.N.I.L. ten tijde van den Japanschen inval.

Raadsels en Spreekwoorden

uit het Batakland

In een vorig artikel werd reeds even de aandacht gevestigd op den rijken schat van Indonesische talen en de daarin gestelde literatuurproducten. Hoewel het begrip „literatuur” bij sommige van deze talen (Javaansch, Maleisch, Balisch e.a.) inderdaad als een geheel van op schrift gestelde letterkundige voortbrengselen kan worden gezien, moet men daarentegen bij vele andere Archipelvolken, waaronder de Bataks, het begrip „letterkunde” veel ruimer nemen en niet met schriftelijk vastgelegde werken of „belleterie” in algemeenen zin gelijkstellen. Deze volksletterkunde, zooals we haar zouden willen noemen, is een mondelinge literatuurvorm, die in de meeste gevallen nog niet, althans niet door de bevolking zelf, op schrift is gesteld en van generatie op generatie onder het volk voortleeft.

Mondeling overgeleverde sagen, legenden, gezangen etc. moet men hiertoe rekenen, terwijl ook korte, in vrijen rhythmischen vorm gegoten „spreuken” en vaste zegswijzen, spreekwoorden, formules, raadsels, vastgelegde levenswijsheid e.d., doorgaans in een tradioneele uitdrukkingwijze overgeleverd, er een essentiële bestanddeel van uitmaken. Deze oeroude wijze van literaire vormgeving heeft veel minder dan de schriftelijk vastgelegde literaturen de inwerking ondergaan van de Hindoesche en Mohammedaansche cultuurgolven, die achtereenvolgens over den Archipel zijn heengespoeld, een omstandigheid, waardoor zij haar oorspronkelijk Indonesisch karakter vrijwel ongerept heeft weten te bewaren en een duidelijk beeld geeft van het geestelijk bezit der Indonesische volkeren vóór het doordringen der genoemde uitheemsche cultuurinvloeden. Naast hun belangwekkendheid als uiting van het Bataksche geestesleven dient dan ook bij de hieronder te geven proeven van Bataksche raadsels en spreekwoorden tevens deze laatste omstandigheid in aanmerking te worden genomen. Wij kozen van deze mondelinge volksletterkunde de raadsels en spreekwoorden, daar zich hierin de levenswijsheid dezer Indonesische gemeenschappen het duidelijkst afspiegelt. In het „raadsel” zien wij immers overal, en dit temeer in deze betrekkelijk primitieve samenlevingen, den geest van het volk aan het werk, wij leeren daardoor zijn waarnemingsvermogen kennen, wij vernemen hoe men zich al lachende en spelende weet bezig te houden en te vermaken, zich te onspannen en tegelijk in te spannen; kortom een gedachte, een inval, een waarneming in raadselvorm weet weer te geven en een lust tot geestelijk bezigzijn verraadt. Ook is de beeldspraak, die hier uiteraard frequent wordt toegepast, soms zoo schilderachtig, dat we deze wijze van een gedachte in woorden weergeven in zekere mate „literair” zouden kunnen noemen. Afgezien daarvan is het raadselraden stellig een oerouden vorm van literatuur te noemen, wat het in een betrekkelijk weinig geëvolueerde samenleving als de Bataksche nog sterker dan elders gebleven is. Verder is het raadsel in de Indonesische maatschappij

Bataksche vrouw.

nog om een andere reden van beteekenis. Het vormt namelijk een middel tot het aanwenden der sympathetische magie, die in deze min of meer primitieve samenlevingen een belangrijke plaats inneemt. Het oplossen van een raadsel houdt immers in zich het idee van een moeilijkheid, een belemmering wegnemen. Het wordt dan ook, naast soortgelijke handelingen als het openzetten van deuren, ramen, kisten, het losmaken van knopen, van het haar e.d., wel toegepast in situaties, waarbij men eventuele belemmeringen van te voren zoekt te elimineeren, zooals bijv. bij bevallingen het geval is. Van een eenigszins anderen aard is de rol, die het raadsel soms in het, bij deze overwegend agrarische gemeenschappen zoo uiterst belangrijke, landbouwritueel speelt. Het is dan immers vooral het tijdperk tusschen het

zwellen der rijstaren en den oogst, dat men elkaar naar hartelust raadsels kan opgeven. De sympathetische werking bestaat nu echter niet zoo zeer in het opheffen van een belemmering, het wegnemen van een hinderpaal, als wel in het ontstaan, het te voorschijn komen der oplossing. Evenals immers een rijstplant de aar nog binnen in den stengel gesloten houdt, draagt het raadsel zijn oplossing in zich. Wordt een raadsel geraden, dan breekt de oplossing uit het raadsel te voorschijn en zoo wordt aan de rijst een goed voorbeeld gegeven om haar aren uit den stengel te voorschijn te doen komen. Voor de eerste raadsels, die men met dit doel opgeeft, neemt men terwille van het voor tekenen overbekende, zoodat ze dadelijk geraden worden. De zaak moet natuurlijk goed worden ingezet; gaat het later wat minder vlot, dan deert dat niet. Bij de Bataks wordt het elkaar opgeven van raadsels echter ook veelvuldig louter als spel en vermaak beoefend.

In de, voornamelijk noordelijke, Bataklanden komt soms tusschen jongens en meisjes een soort van wedstrijden voor in het uitwisselen van raadsels. Wie het hierbij verliest moet betalen, en wel het meisje met zichzelf, de jongen met een kleedingstuk, een mes e.d. Dergelijke kennismakingen verbinden overigens nog tot niets. Dit vrije verkeer tusschen jongens en meisjes was echter (en thans vanzelfsprekend door de zending) in Toba (het centrale Batakland) meer aan beperkingen gebonden.

Naast de gewone raadsels bestaat nog een soort van raadsel-achtige samenspraken, waarbij het op een slagvaardig antwoorden van beide partijen aankomt en dat vooral tusschen jongens en meisjes zeer geliefd is. Dat deze scherts overigens wel eens wat pikanter uitvalt dan onderstaand voorbeeldje behoeft wel geen nadere vermelding.

Een meisje zegt tot een haar bezokkende jongen:

„Ik heb wat voor je om voor je te koken, maar ik kan het niet slachten”.

De jongen: „Geef het dan hier, dan zal ik het slachten”.

Het meisje brengt een kippenei: „Slacht het dan”.

De jongen: „Houd jij het dan bij de pooten vast, dan zal ik het slachten”, enz.

Om den lezer tenslotte eenigen indruk te geven van deze zoo interessante materie, moge hier uit den rijken schat van Bataksche raadsels een enkele greep volgen:

„Zijn ribben zijn wijd van elkaar,
Zijn ingewanden springen en spartelen”.
(Opl.: een fuik vol met visch).

„De lanssen van onzen Heer in ontelbare menigte”.
(Opl.: de regen).

„Naar beneden neemt men een geschenk mee,

Naar boven neemt men iets geroofd mee”.

(Opl.: het hengelen).

„Uitgaande is het aangekleed,

Naar huis terugkeerende is het geheel naakt".

(Opl.: de rijst (padi), die uit de rijst-schuur wordt gehaald om ontbolsterd te worden, waarna ze er weer wordt opgeborgen).

„Boven zitten hun hoofden;
Beneden zitten hun oogen;
Voor zitten hun ruggen;
Achter zitten hun buiken".

(Opl.: de beenen; „knie" is in het Bat. nl. „oeloe ni pat" (lett.: hoofd v. h. been) en „enkel", „mata ni pat" (lett.: oog v. h. been), terwijl de scheen en de kuit resp. met de „rug" en de „buik" wordt vergeleken).

„Een raaf zet zich neer op drie boomstronken", of

„Een zwarte vent, die drie paarden berijdt".

(Opl.: de zwartgeblakerde kookpot, die op de uit drie steenen bestaande stookplaats staat).

„Die iets gekregen heeft weeklaagt;
Die iets verloren heeft schaterlacht".

(Opl.: het raak schieten met een geweer; de getroffenene „krijgt" den kogel, de schutter „verliest" hem).

„Hoe ouder, hoe meer het zich opschikt" of

„De jeugd draagt groene baadjes, de ouderen dragen roode".

(Opl.: De Spaansche peper, die onrijp groen en rijp rood is).

„Splijt men het vleesch, dan wordt het been zichtbaar;

Splijt men het been, dan wordt het vleesch zichtbaar;

Splijt men het vleesch, dan wordt de zee zichtbaar".

(Opl.: een cocosnoot; de harde noot wordt nog omgeven door een dikke vellaag, het eerste „vleesch").

„De modder (waarin een buffel zich wentelt) wordt gegeten, de buffel zelf niet".

(Opl.: de met een stamper (den buffel) in een steenen vijzel gewreven sambel).

„Vijf broers gaan tezamen in een grot, Bloedoverstroomd komen ze er uit".

(Opl.: een (bloedroode) sirihpruim; deze is nl. uit vijf ingrediënten (sirihblad, kalk, tabak, gambir en pinangnoot) samengesteld).

„Hier kakelt het,
Ginds is zijn ei".

(Opl.: een geweer dat afgaat).

„Als het krijgsgevangen wordt gemaakt, wordt het niet losgekocht;

Als het niet krijgsgevangen wordt gemaakt, wordt het wel losgekocht".

(Opl.: een raadsel, waarbij het oplossen wordt vergeleken met krijgsgevangen maken. Heeft nl. iemand een raadsel opgegeven en kan de ander het niet oplossen, dan is het eenige middel om achter de oplossing te komen, het af te kooplen (= „neboesi", hetgeen eveneens het woord voor „loskopen" is) met een raadsel, dat de tegenpartij evenmin kan oplossen).

Ook den rijken schat van Bataksche spreekwoorden en niet zelden schilderachtige zegswijzen willen wij in deze beschouwing even ter sprake brengen.

Bij de Bataks en bij natuurvolken meer in het algemeen spelen deze in een bepaalde uitdrukking vastgelegde collectieve denkbeelden of gevoelens immers een aanmerkelijk belangrijker rol dan in onze geëvolueerde Westersche maatschappij.

„De vermindering van het aantal spreekwoorden, zegswijzen, spreuken enz. naar mate de maatschappijen zich ontwikkelen, is een ander bewijs voor het feit, dat de collectieve voorstellingen eveneens verdwijnen, terwijl zij gedurende dit proces steeds meer vervagen. Bij de primitieve volken zijn zulke formules inderdaad zeer talrijk. Deze opmerking geldt feitelijk voor alle eenigszins afgesloten en eenvormig groepsleven, o.a. evenzeer voor het platteland van verschillende Europeesche staten. De oude school, welke haar naar het Oosten vertrekende jongeren uitrustte met een goede kennis van Oostersche spreuken, klassieke citaten en zegswijzen, bewees hun daarmede een uitnemenden dienst, die hun vaak te studeeren moest komen, want een goed aangebrachte spreuk of citaat sluit niet alleen het debat, maar sluit het in harmonie en wekt vertrouwen." 1)

Ook hier moge tot slot het voorgaande nog met een enkel voorbeeld geïllustreerd worden, waarbij wij ons, evenals bij de raadsels, slechts tot een zeer kleine keus uit het overvloedige materiaal konden bepalen, terwijl hierbij dan nog persoonlijke smaak en voorkeur de doorslag gaven. 2)

„Wanneer in den vinger wordt gebeten, voelt men het nog in den bovenarm".

(Een beleediging treft ook iemands verwanten).

„Een eenzaam woord is het woord eens dwaas,

Het woord der menigte is het voornameste woord".

(Vox populi, vox Dei).

„Rechtop staat de leege rijsthalm, terneergebogen is de volle".

(Ongeveer ons „holle vaten klinken het hardst").

Bataksche vrouwen bij het rijststampen.

„Eén persoon eet nangka, allen worden door het kleverige sap besmet".

(De gevolgen van iemands handelingen worden ook door zijn naaste omgeving gedragen).

„Hard als de hoerkoer".

(„Hoerkoer" = de aangebakken rijstkorst; als men er wat water op doet, wordt ze dadelijk week. Van iemand, die altijd het hoogste woord voert, maar dadelijk in zijn schulp kruipt).

„Spuwt men naar den hemel, het valt steeds op eigen schoot terug".

(Anderen aangedaan kwaad, wreekt zich op den dader).

„Die zwaar beladen is op zijn hoofd, zal zwaar beladen zijn in zijn buik".

(Wie hard werkt (lasten worden op het hoofd gedragen) zal geen gebrek lijden).

Minder idealistisch, doch misschien van meer zin voor de realiteit getuigend, is het volgende:

„Hij, die grond omkeert (d.i., die veel (land)arbeid verricht), heeft zemelen te koken;

Hij, die woorden omkeert (d.i. die bedriegt), heeft vleesch te koken".

„Er zijn niet veel, die als een gong hun gebreken bekend maken".

(Een barst in een gong hoort men nl. onmiddellijk aan het geluid).

„Varens groeien weer over ingestorte aarde".

(De tijd heelt alle smart).

„Als een wichelkip, de gevaren der menschen weet zij, haar eigen gevaren weet zij niet".

(Een wichelkip wordt geslacht en uit haar laatste stuiptrekkingen en bewegingen leest de datoe (medicijnman) de toekomst af.

De Batak doet dus net, of de kip bij haar leven reeds met deze toekomst op de hoogte was, maar onkundig van het lot, dat haar zelf beschoren was. Betekent dus ongeveer hetzelfde als ons: „De splinter in een andermans oog etc.").

„Men brandt zich den mond niet door het woord „vuur" te zeggen".

(Men loopt geen gevaar zoo lang men nog niet doet, wat men met groote woorden aankondigt).

„Bij het dobbelspel wordt bedrogen;
Op de markt gestolen".

(Ken U zelve!).

BR.

1) A. D. A. De Kat Angelino: Staatkundig beleid en bestuurszorg in Ned-Indië, Dl. I, 2e ged., p. 871.

2) Voor uitgebreide verzamelingen zie men (Raadsels): Tijdschr. Batav. Genootsch. dl. XXVIII (1883) p. 201 evv., dl. XXX (1885) p. 459 evv.; Meded. Ned. Zendelingen, dl. 45 (1901) p. 91 evv. en (Spreekw.): Tijdschr. B. G. dl. XXXIV (1891) p. 72 evv.; Meded. N.Z. dl. 45 (1901) p. 165 evv.; dl. 46 ('02) p. 357 evv., dl. 47 ('03) p. 142 evv.; Kolon. Tijdschr. 9e Jrg. (1920) p. 312 evv.

Bandoeng

vóór, tijdens en ná de Japansche bezetting

(Van een bijzonderen medewerker.)

(Vervolg.)

Propaganda. De Japansche propaganda richtte zich in het begin voornamelijk tegen de volbloed Nederlanders. Zij hoopen in dien tijd nog de Indo-Europeesche groep tot volledige collaboratie te kunnen krijgen. Zoowel in als buiten de kampen deden de Jappen verschillende pogingen om deze 2 groote groepen van de Indische samenleving tegen elkaar op te zetten. Alle pogingen mislukten op enkele individueele gevallen na.

Houding Indonesiërs. Over het algemeen is de houding der Indonesiërs tegenover de Nederlanders zeer correct geweest. Alleen bij de opkomende jeugd trad langzaam maar zeker een verslechtering in de houding in, bij de ouderen beslist niet. Hieruit ziet men, dat het Japansche gif langzaam maar zeker bij de Indonesische jeugd binnensloep. Bij de ouderen was de weerstand te groot, zij wisten wel beter. Ook bij de politie was alleen het optreden der jonge, door den Jap aangestelde agenten brutaal.

Distributie. In Juni 1493 was het corporatieve systeem voor het heele maatschappelijke leven op Java door de Japanners afgebouwd, ook voor de distributie. De laagste functionaris hierbij was de blokleider („Koemitjo“). Deze had ± 10 huizen onder zich. Daarboven stond het wijkhoofd over ± 12 blokken („Tjokai“). In de steden, waar Nederlanders en Indonesiërs veelal naast elkaar woonden in hetzelfde blok, werden deze functies meestal waargenomen door Nederlandsche vrouwen.

Per persoon kreeg men:

200 gram rijst per dag tegen inkoopsprijs;
één ons vleesch in de 2 maanden;
100 c.c. klapperolie per maand;
suiker en sigaretten.

Met de rijst moesten 3 maaltijden gedaan worden, aangezien brood niet te betalen was. Deze verstrekkingen waren absoluut onvoldoende, zoodat „zwart“ moest worden bijgekocht. Hier stonden zeer zware straffen op.

Een verkoopverbod bestond voor: rijst, suiker, vleesch, klapperolie, melk, boter en kaas. Alleen zwaar zieken konden melk krijgen tot een maximum van 3 × 10 dagen, daarna nooit meer.

Het distributiesysteem is blijven voortbestaan tot half November 1945. Daarna voorzag de Rapwi in de voeding van allen, die buiten de kampen woonden.

Verplichtingen voor alle inwoners buiten de kampen.

1) Elke 5en, 15en en 25en van de maand moesten luchtbeschermingsoefeningen gehouden worden, in het bijzonder brandweeroefeningen. Een brandje werd geïmproviseerd en alle mannen, vrouwen en kinderen ouder dan 12 jaar moesten met

zand en emmers water blusschen. Van elk huis mocht één persoon thuisblijven om tegen diefstal te waken, maar in de praktijk was de verhouding juist omgekeerd.

De training geschiedde onder toezicht van de „Keibodan“ (door de Japs opgerichte hulppolitie van jonge Indonesiërs) en politieagenten. Soms hield de „Kempei“ (Japansche Gestapo) controle.

2) Eenige dagen per maand moesten heerendiensten (Romusya) verricht worden, zooals straatvegen, gooten schoonmaken, gras kort houden op de erven en de berm van den weg, en het verbranden van afval.

3) Op den 8sten van elke maand en op Japansche feestdagen moest de Jap. vlag uitgestoken worden.

4) Het planten van Djarakboomen op alle erven. De Ricinus-olie uit de pitten werd door den Jap als smeerolie gebruikt.

5) Het betalen van alle belastingen, water, licht, gas en huishuur (eerst 33%, later 70%).

Geld. Bij het uitbreken van den oorlog werd aan alle Gouvernementsambtenaren 2 maanden voorschot op salaris uitbetaald. Daarna is het nooit tot een behoorlijke regeling gekomen, zoodat de Europeesche gemeenschap vrijwel zonder contacten den Japanschen bezettingstijd inging.

Wel konden na de capitulatie tot begin April '42 kleine bedragen van de Postspaarbank afgehaald worden. De Nederlanders hebben 3½ jaar lang geleefd van den verkoop van hun huisraad, kleeding en juweelen. Zij, die niets meer hadden, handelden voor de anderen en kregen procenten voor het risico, want deze handel werd zwaar gestraft.

Het Japansche bankpapier had oorspronkelijk dezelfde waarde als het Javaansche Bankpapier. Samen daalden ze snel in waarde. Ultimo 1944 begonnen de Chineezzen het Ned. Ind. bankpapier op te koopen, waardoor het in waarde steeg, tot 3 maal die van den Japanschen gulden. Aug. '45 stonden ze op respectievelijk ± 4% en ± 12% van de oorspronkelijke waarde.

Houding van de vrouwen t.a.v. de geïnterneerden en krijgsgevangenen.

Waar het mogelijk was hebben de vrouwen buiten de kampen, ondanks de zware straffen die er op stonden, hulp verleend in den vorm van geldzendingen, voeding en medicijnen.

Ook de Australische en Engelsche krijgsgevangenen, die uiteraard geen connecties hadden, werden niet vergeten. Zij gaven dan ook zeer hoog op over de hulpvaardigheid en het moreel van onze vrouwen in het algemeen. Velen zijn getuigen geweest van het afranselen van vrouwen, die iets te veel riskeerden bij dit werk.

Regelmatig werden collectes gehouden om de kampen, de gevangenen en de slachtoffers, die bij de P.I.D. zaten, te steunen.

Verder zijn zij, zoolang het kon, doorgegaan met de nieuwsvoorziening van

groepen, die niet over een eigen nieuwsbron beschikten.

Onderwijs. Na 8 Maart '42 heeft het ruim één maand geduurd, voordat het onderwijs op de Indonesische scholen weer hervat werd. In verband met den onzekeren toestand en de onbekendheid met het voornemen der bezetters t.a.v. het onderwijs, waren n.l. alle scholen gesloten. De Europeesche scholen zijn niet meer geopend. Alle onderwijs, ook door particulieren aan huis, werd verboden. Alleen kleuterklasjes waren toegestaan. Clandestien is het onderwijs in en buiten de kampen, voorzover de omstandigheden het toelieten, voortgezet.

P.I.D. Voor het afnemen van verhooren richtten de Japanners een zogenaamde Indonesische P.I.D. op, een getrouwe nabootsing van de Japansche Kempei. De verhooren geschieden hier volgens Gestapo-methoden. Het personeel van den P.I.D. kreeg eerst een grondige opleiding van de Kempei-beambten, zoodat ze vrij spoedig op eigen beenen konden staan. Het hoofd van den P.I.D. was altijd een Jap, de rest van het personeel bestond, op een enkelen „specialist“ na, uit Indonesiërs.

Kleinere overtredingen van Nederlanders werden door den djaksa (Indonesischen rechter) berecht. Indien er echter een spoortje was van anti-Japansche houding, luisteren naar buitenlandse radiostations, verspreiden van nieuws of van ondergrondse actie, werden de verhooren bij den P.I.D. afgenomen.

Door de jarenlange praktijk wisten de Kempei-beulen precies hoe zij te werk moesten gaan om een bekentenis af te dwingen, zonder het slachtoffer voor zijn leven ongelukkig te maken. Deze deskundigheid hebben de P.I.D.-beulen zich niet kunnen verwerven, zoodat de verhooren meestal het karakter droegen van een onverantwoordelijk „beurs“ slaan van de verdachten.

Nieuwsdienst en Moreel. Ondanks inspecties, razzia's en zware martelingen van bezitters van radiotoestellen, heeft de nieuwsdienst in en buiten de kampen steeds perfect gefunctioneerd. In vrijwel alle kampen waren zelfgebouwde ontvangers met wereldbereik. Zeer vernuftig werd aan de toestellen een hoogst onschuldige uiterlijke vorm gegeven. In verband met de vele verplaatsingen moesten de toestellen transportklaar worden ingebouwd.

De rede van Hare Majesteit de Koningin van December 1942 was in de kampen volledig bekend. Helaas was dit bij de massa der „Indonesiërs“ niet het geval, omdat de Jap toen reeds alle toestellen onbruikbaar had gemaakt voor de korte golf.

De bekendheid met het wereldgebeuren hield het moreel hoog. Voordrachten over de toekomstige status van Nederlands-Indië gaven een breeden kijk op de „Indonesische kwestie“. Contacten tusschen vele groepen der samenleving gaven een wederzijdsche waardeering en een breederen kijk op het leven.

Op 15 Aug. 1945 waren de geïnterneerden lichamelijk uitgeput. Geestelijk was men volkomen paraat den wederopbouw van Nederlandsch-Indië in den „nieuwen geest“ aan te vangen.

De nationalistische bladen in Indië.

Ra'jat over de verhouding tot de Nederlanders.

Dit vroeger als radicaal-nationalistisch bekend staande Bataviasche dagblad publiceert in het nummer van 19 Maart een hoofdartikel, dat om zijn verrassend gematigden toon de aandacht waard is:

„Wij zijn er ons van bewust, dat er tekortkomingen aan onzen kant bestaan, doch vreemde overheersching kan daarin geen verbetering brengen. Wij kunnen onze tekortkomingen het best zelf verbeteren en, voor zoover wij die noodig hebben, met vreemde hulp. Van dit standpunt uit gezien, zullen de Nederlanders in staat zijn daaraan geen gering aandeel te hebben. Wij zullen hun hulp met beide handen aangrijpen, maar het is te hopen, dat het artikel over de overgangperiode uit de voorstellen geschrapt zal worden.”

Een eveneens verrassend geluid vernemen wij van het in het Engelsch gestelde nationalistische blad „Independent”, waar het in zijn nummer van 13 Maart naar aanleiding van de geïnterneerdenkwesitie het volgende schrijft:

„Er zijn twee aangelegenheden, die naar onze meening de meeste aandacht verdienen. Wij bedoelen hier de evacuatie van geïnterneerden en het ontwapenen en uitleveren van de Japanners. Zoo lang er geïnterneerden in Midden- en Oost-Java verblijven, zoo lang zal de Indonesische regering blootgesteld zijn aan het gevaar van een Britsche en/of Nederlandsche offensieve actie in het achterland. Tot dusver is de kwesitie van de geïnterneerden behandeld als deel van het politieke probleem tusschen de Indonesiërs en de Nederlanders. Dit is zeker een onjuiste handelwijze. Hoewel de premier Sjahrir spoedig in de gelegenheid zal zijn de besprekingen met den Nederlandschen afgevaardigde aan te vangen, volgt daar niet noodzakelijk uit, dat de omstrede kwesities in korten tijd tot een oplossing zullen kunnen worden gebracht. Zoolang de onderhandelingen duren, zou het immoreel en onverstandig zijn de geïnterneerden te laten, waar zij zich nu bevinden. Nadat zoowel de geïnterneerden als de Japanners verwijderd zijn, kan het Indonesisch gouvernement zich rustiger met de overige problemen bezig houden.”

Van regeeringszijde is op 21 Maart te Pontianak (W.-Borneo) een nieuw voorlichtingsblad verschenen: „Kapoesecho” geheeten, dat 3 maal per week zal uitkomen. Eén der laatste no.'s van dit blad bevat een kort verslag van een tournee door Zijne Hoogheid den Sultan van Pontianak gemaakt naar het landschap Landak. Deze reis staat in verband met de van den lt. gouverneur-generaal verkregen bevoegdheid de erfopvolgingen in de zelfbesturende landschappen der Westerafdeeling van Borneo te regelen.

Bovendien verscheen tezelfder plaatse een particulier maleisch blad „Borneo Barat” (uitgegeven op Chineesch initiatief).

De bladen in Nederland:

Van de hand van den heer J. de Kadt publiceert „Het Parool” op 16 Maart een interessante nabeschuiving over de ver-

De afgelopen week bracht op politiek gebied geen belangrijke gebeurtenissen in Nederlandsch-Indië; de binnen- en buitenlandse bladen bepalen zich dan ook tot nabeschuivingen of tot commentaar op de weinig stabiele militaire situatie, welke haar invloed vanzelfsprekend in de politieke sfeer doet gelden.

In een artikel over de Nederlandsche landingen schrijft het te Londen verschijnende Nederlandsche blad „Stem van Nederland” op 23 Maart o.m. het volgende:

„Wij denken aan twee mogelijkheden. De eerste is, dat de Britten zich in sneller tempo van de Indonesische crisis willen losmaken. Het spant ook in Indië en het bezigen van Indische troepen tegen de Indonesiërs draagt tot die spanning bij. Nu geeft Londen wel de verzekering, dat de Britsche taak tot het einde zal worden vervuld, maar dat neemt niet weg, dat een „vervroegd verlof” zeer sterk wordt verlangd. Een tweede, wellicht cumuleerende mogelijkheid is, dat de bezorgdheid over onze mensen in de binnenste kampen stijgt. Indien de extremistische onwil ten opzichte van het onderhandelen niet meer zal zijn te bedwingen, indien dat verzet steeds meer den oorlog nadert, moet Nederland dan niet voorbereid zijn op een redding met geweld van wapenen? Dat zal misschien al niet kunnen uitblijven, als de onderhandelingen slagen; loopt het overleg mis, dan is er geen andere uitweg meer.”

Het Londensche blad „The Times” publiceert op 22 Maart het volgende overzicht van den toestand:

„Hoewel in Batavia de politieke ontwikkeling sinds Zaterdag heeft stilgestaan en de militaire situatie op West-Java nog onstabiel is, bestaat er geen reden om sombere verwachtingen te koesteren of uit het uitblijven van formeele samenkomsten tusschen Nederlanders en Indonesiërs de gevolgtrekking te maken, dat men in een crisis is geraakt.

De in de afgelopen week gevormde subcomité's zijn blijven vergaderen en bovendien hebben er informeele besprekingen plaats gehad tusschen de vertegenwoordigers. Ondanks een zekere pessimistische stemming in onofficieele kringen, toe te schrijven aan de aankomst van Nederlandsche versterkingen, gewapende botsingen bij Bandoeng en economische moeilijkheden, voortvloeiende uit de recente invoering van het nieuwe geld, voelen de verstandige mensen, dat men niet zoo plotseling een oplossing van de ernstige constitutioneele problemen moet verwachten. Over vele belangrijke principieele punten moet nog worden beslist en men mag zich van de taak

om een constitutie op te stellen, niet haastig afmaken. Ongetwijfeld hebben beide partijen te kampen met het probleem „hoe red ik mijn figuur”, en het vinden van een formuleering, welke hieraan voldoet, is geen geringe taak. Al zij dit toegegeven, dan is er nog geen sprake van, dat men in een impasse is geraakt en de besprekingen, die „buiten het programma om” gevoerd worden, geven gegrunde aanleiding voor de hoop, dat de conferentie spoedig zal beginnen en eenigen voortgang zal kunnen melden.”

Naar aanleiding van de arrestatie van Tan Malaka schrijft de Times-correspondent te Batavia nog:

„Een aanwijzing, dat de huidige republikeinsche regeering, die de gematigde nationalistien vertegenwoordigt, de binnenlandsche aangelegenheden meer in haar greep krijgt, kan men vinden in het bericht van de arrestatie van Tan Malaka, den communistenleider en geestelijken vader van het z.g. „Volksfront”, met drie zijner kameraden in midden-Java. Dit bericht komt uit Indonesische bron en hoewel het nog niet officieel is bevestigd, strookt het met het in den laatsten tijd bestaande, sterke streven van de republikeinsche autoriteiten om de extremisten onder strenge controle te krijgen.”

Op militair gebied was de onverhoedsche aanval op Britsche convooien tusschen Buitenzorg en Bandoeng vooral voor de Britten wel de voornaamste gebeurtenis.

Het Britsche weekblad „Spectator” wijdt hieraan een artikel en besluit dit met op te merken:

„Niets kan gevaarlijker zijn voor de uiteindelijke oplossing van het probleem, dan voortdurende gevechten. Weloverwogenheid en verantwoordelijkheidsgevoel in politiciis zijn niet de sterkste zijden van de nationalistien en in de huidige atmosfeer zal geweldpleging eerder gedijen dan redelijkheid. De positie van Sjahrir is nog niet geheel onwankelbaar en door zijn besluit het protest tegen de landingen niet tot het uiterste door te zetten, zal zijn populariteit bij de militante nationalistien nauwelijks toenemen. Alles hangt af van het resultaat van de besprekingen te Batavia. Indien deze tot een goed einde worden gebracht, dan kan de vrede worden hersteld. De besprekingen zullen echter langen tijd duren en de pacificatie zal zelfs nog langer duren. Ter plaatse heeft men een moeilijke taak en het is een gebiedende noodzaak, dat verdere rustverstoringen van buitenaf, zooals b.v. het beroep van de Oekraïne bij de V.N. geen spaak meer in het wiel mogen steken.”

wikkelingen, die de vorming van een nieuw „Kabinet” door Sjahrir begeleid hebben. Een deel van dat artikel laten wij hier volgen:

„Het verschil tusschen Sjahrir en de wildemannen ligt hierin, dat Sjahrir wil praten. Hij zal vermoedelijk van zijn kant met tegenvoorstellen komen, die een grondslag vormen. Hij wil de Nederlanders en de wereld voortdurend duidelijk maken, hoe men tot een vreedzame oplossing kan komen, hij is tegen een geweldoplossing, zoolang het maar eenigszins anders kan.

En dit is nu wat Sjahrir de nationale conventies aan het verstand bracht. Daarmee was alle demagogie der volksfrontleiders vernietigd. De conventie had te kiezen tusschen een sterke en redelijke politiek onder leiding van een bekwaam en respectabel man, of een wilde schreeuwers-politiek, onder leiding van mensen, die men niet vertrouwt en die het onderling niet eens zijn.

Het resultaat was een overweldigende meerderheid voor de motie van vertrouwen in Sjahrir en zijn politiek. En de dringende uitnodiging om opnieuw een regering, op brede basis, te vormen.

Wat Sjahrir de conventie leerde, was, hoe men een politieke situatie moet behandelen, op een andere wijze dan door alleen maar „neen” te schreeuwen. En de conventie aanvaardde de les. Zoozeer zelfs, dat de opperbevelhebber van het republikeinsche leger, Soedirman, die een paar dagen tevoren nog een volkomen negatief standpunt had ingenomen en een redevoering had gehouden, die dus alleen maar uit dreigend geschreeuw bestond, nu een van de eersten was die Sjahrir vroegen te blijven en politieke leiding te geven.

De ovatie, die men Sjahrir bracht, na een redevoering, waarin zijn politiek werd uiteengezet, na een redevoering die geen enkel oratorisch effect en geen enkel opzweepend element bevatte, was een uiting van dankbaarheid van mensen, die nu eerst een uitweg zagen uit een situatie waarop ze tot dusver met blinde hartstocht gereageerd hadden.

De Nederlandsche troepenendingen.

Naar aanleiding van minister Meynen's „praatje op de brug” schrijft hetzelfde blad:

„Voor minister Meynen bestaan geen andere belangen, dan het „Rijksbelang”, voor hem is Indonesië niets anders dan „ons imperium”. Over de toekomst van Indonesië weet hij niet anders te zeggen, dan „t herstel van 't Nederlandsch-Indische gezagsapparaat”. En verder: „Meynen is de „kwade geest” van dit ministerie... want de rede, die hier gehouden is... ademt den geest van het ergerlijkste imperialisme... Wij kunnen deze rede ook niet anders beschouwen dan als een poging de onderhandelingen te Batavia onder den druk van een militaire bedreiging te plaatsen en daardoor te doen mislukken.”

De talrijke oproepingen voor den militairen dienst heeft ook aan „De Nieuwe Nederlander” een reactie ontlokt.

Het blad betreurt de gebrekkige publiciteit, welke door de regering in deze belangrijke kwestie gegeven is, hoewel het blad toegeeft, dat de regering in het buitenland niet dan indruk mocht wekken Indonesië weer te „veroveren”. „De Nieuwe Nederlander” schrijft o.m.:

„Een leerzaam voorbeeld is in dit verband de conventie, welke onlangs gesloten is tusschen de Fransche regering en de republiek van de Viet Nam in Annam. Frankrijk zegt daarbij aan de Viet Nam vrijheid toe met een eigen regering, een eigen parlement, een eigen leger en eigen financiën. Maar juist in die zelfde conventie aanvaardden de nationalistenaars daarnaast Fransche bezettingstroepen, die in aflossing van de thans aangewezen Chineesche soldaten het land zullen bezetten en orde en rust zullen bewaren.”

Het blad ziet dan analoog hiermee het scheppen en handhaven van een geordenen toestand als de taak van de Nederlandsche troepen in Indië en acht dan ook de weigerachtige houding van de opgeroepen in Nederland niet ter plaatse.

Op de eenige dagen geleden voltooide bezetting van Zuid-Bandoeng geeft de „Nationale Rotterdamse Courant” den 27sten Maart het volgende commentaar:

„Nu de machtsstaat aanwezig blijkt om den rechtsstaat weer op te bouwen, mag het niet langer bestaan dat een land, hetwelk krachtens een voortreffelijk politie- en rechtswezen zijn criminologische statistiek vrijelijk naast die van elken modernen staat kon leggen, een prool zou worden van groepen, opgeleid in de schennis van orde en veiligheid, zonder begrip zelfs van verantwoordelijkheid, terreur uitloefend om der wille van de terreur alleen.”

Het blad doet dan het volgende voorstel: „Hiertoe splitse het militair gezag ten spoedigste een politieel korps af, dat de taak te vervullen krijgt van onze voormalige veldpolitie op Java, hetwelk een bewegelijk korps was, ter dege uiterst, vertrouwd met terrein en bevolking, genoeg geducht ook om prophylactisch te werken en in toom gehouden door een sterke tucht. De nationalistische beweging op Java heeft tot dusver de vuurproef doorstaan. Zij heeft bij de belangrijke hergroepering getoond, zich van elementen te willen ontdoen, die haar noodlottig konden worden, tot zake-lijke besprekingen met de Nederlanders bereid te zijn. Haar kan niet anders dan welgevallig wezen de bedwinging van elementen, die het herstel van den rechtsstaat, waarvan zij, de doelbewuste nationalistenaars, immers de exponenten zijn, weerstreven.”

Aan de Caraïbische Conferentie, die één dezer dagen haar laatste zitting gehouden heeft, besteedde de pers weinig aandacht, doch in het nummer van 20 Maart wijdt „The Times” een nabeschouwing aan deze belangrijke gebeurtenis in de West. Het blad schrijft:

„Terwijl zij zich niet heeft laten afschrikken door de koele reactie van de Britsche en Amerikaansche regeringen op eenige van de te Barbados twee jaar geleden naar voren gebrachte voorstellen, is de Caraïbische Conferentie op St. Thomas, welke nu haar laatste zitting gehouden heeft, bij haar oorspronkelijke plannen betreffende de verdere eenmaking en ontwikkeling van de Caraïbische gebieden gebleven. Het voortzetten van deze politiek is op zichzelf de aandacht waard, omdat op St. Thomas afgevaardigden van de Fransche en Nederlandsche Koloniën zich verbonden hebben met de Britsche en Amerikaansche vertegenwoordigers. Nog meer aandacht

verdient het, dat de besprekingen een wezenlijk resultaat boekten bij het komen tot een gemeenschappelijke zienswijze ter zake van de Caraïbische aanleggelegenheden, doch slechts eenmaal de delicate kwestie van de nationale souveriniteit aanroerden. De loyaliteit van West-Indië tegenover de Britsche Kroon is spreekwoordelijk sterk en dit is niet slechts het geval met de Britsche koloniën. Een van de Fransche afgevaardigden kwam van Parijs, waar hij lid van de Assemblée was, naar de Conferentie.

De Nederlandsche koloniën hebben het nieuwe vooruitzicht van deelgenootschap in het Rijk, hetgeen hun onlangs door de regering in het moederland is aangeboden, met vreugde begroet. Het Caraïbische gebied is klein en zijn gemengde bevolking omvat slechts enkele miljoenen, maar de samenwerking van de drie grootste koloniale mogendheden met de Vereenigde Staten, welke een politiek tot welvaart en ontwikkeling voert, scheidt een precedent van eenige betekenis.

De eerste stap in deze richting werd in 1942 genomen, toen de Britsche en Amerikaansche regeringen een Caraïbische commissie oprichtten om ieder op eigen gebied tot dezelfde actie te komen. Tot deze commissie behooren nu ook de Fransche en Nederlandsche afgevaardigden. Er zijn nog onofficieele personen aan toegevoegd en er worden verscheidene subcommissies voor technische onderdeelen gevormd. Het totstandkomen van de conferentie was het werk van deze Caraïbische commissie en haar adviezen raken onmiddellijk de huidige en toekomstige activiteit van de commissie. Of de conferentie de kiem tot federale instellingen in zich draagt, zal de toekomst moeten leeren, maar zij heeft bevestigd de tolk te zijn van de publieke opinie in de Caraïbische gebieden, welke meening zij resoluut uitspreekt. Zij is b.v. blijven aandringen op een gemeenschappelijke gezondheidszorg, ofschoon Londen en Washington zich nog niet hebben uitgesproken over de twee jaar geleden te Barbados aangenomen resoluties. Van nog meer betekenis is de wensch tot het uitbreiden van den inter-insulaire handel. In een officieele verklaring heeft kolonel Stanley, die toen minister van koloniën was, er op gewezen, dat een Caraïbische tolunie in strijd zou zijn met de clausule van de meest begunstigde natie of met den voorkeur, dien het Britsche rijk zich voorbehoudt. Met het oog op de meening van de meerderheid op de conferentie zou de zaak nog verder in overweging genomen worden. Een schema, dat de eilanden in staat stelt elkanders tekorten aan te vullen, zou niet noodzakelijk behoeven te leiden tot conflicten met preferentieregelingen met hun moederland. De snelle bevolkingsgroei in een zoo groot deel van onze gebieden verklaart den wensch van de conferentie tot verdere industriele ontwikkeling.”

